श्रीमद्भगवद्गीता अध्याय १५

ॐ श्रीपरमात्मने नमः

अथ पञ्चदशोऽध्यायः

श्रीभगवानुवाच

ऊर्ध्वमूलमधश्-शाख,-मश्वत्थम् प्राहुर्-व्-व्ययम् ।
छन्दांव्-सि यस्-य पर्णानि, यस्तंव् वेद स वेदवित् ।। १५-१ ।।

अधश्-चोर्-ध्वम् प्रसृतास्-तस्-य शाखा,
गुण-प्-प्रवृद्-धा विषय-प्-प्रवालाहा ।
अधश्-च मूलान्यनु-सन्ततानि,
कर्मानुबन्धीनि मनुष्-यलोके ।। १५-२ ।।

न रूपमस्-येह तथोपलभ्-यते, नान्तो न चादिर्-न च सम्-प्रतिष्ठा ।
अश्व-त्-त्थमेनम् सुविरूढमूल,-मसंग-शस्-त्रेण दृढेन छित्-त्वा ।। १५-३ ।।

ततह् पदन् तत्-परि-मार्गित-व्-व्यम्, यस्मिन्-गता न निवर्तन्-ति भूयहा ।
तमेव चाद्-यम् पुरुषम् प्रपद्-ये, यतह् प्रवृत्तिह् प्रसृता पुराणी ।। १५-४ ।।

निर्मानमोहा जित-संगदोषा, अध्यात्मनित्या विनिवृत्तकामाहा ।
द्-वन्द्-वैर्-विमुक्तास् सुखदुह्ख-संज्ञैर्,-
गच्छन्-त्य-मूढाह् पदम-व्-व्ययन् तत् ।। १५-५ ।।

न तद्-भासयते सूर्यो, न शशांको न पावकहा ।
यद्-गत्-वा न निवर्तन्-ते, तद्-धाम परमम् मम ।। १५-६ ।।

ममैवांव्-शो जीवलोके, जीवभूतस् सनातनहा ।

मनष्-षष्ठानीन्-द्रियाणि-प्, प्रकृति-स्-स्थानि कर्षति ।। १५-७ ।।

शरीरम् यदवाप्-नोति, यच्चाप्युत्-क्रामतीश्वरहा ।
गृहीत्-वैतानि सञ्याति, वायुर्-गन्धानिवाशयात् ।। १५-८ ।।

श्रोत्रम् च-क्-क्षुस् स्पर्शनम् च, रसनङ् घ्राणमेव च ।
अधिष्-ठाय मनश्-चायंव्, विषया-नुप-सेवते ।। १५-९ ।।

उत्क्रामन्तम् स्थितंव् वापि, भुञ्जानंव् वा गुणान्-वितम् ।
विमूढा नानुपश्-यन्ति, पश्-यन्ति-द् ज्ञान-च-क्-क्षुषहा ।। १५-१० ।।

यतन्तो योगिनश्-चैनम्, पश्-यन्-त्यात्-मन्य-व-स्-स्थितम् ।
यतन्तोऽ-प्-प्य-कृतात्-मानो, नैनम् पश्-यन्-त्य-चेतसहा ।। १५-११ ।।

यदादित्यगतन् तेजो, जगद्-भासयतेऽखिलम् ।
यच्-चन्द्रमसि यच्चाग्-नौ, तत्-तेजो विद्-धि मामकम् ।। १५-१२ ।।

गामाविश्-य च भूतानि, धारया-म्यह-मोजसा ।
पुष्-णामि चौषधीस् सर्वास्, सोमो भूत्-वा रसात्-मकहा ।। १५-१३ ।।

अहंव् वैश्वानरो भूत्-वा, प्राणिनान् देहमाश्रितहा ।
प्राणापान-समा-युक्तह्, पचाम्-यन्-नम् चतुर्विधम् ।। १५-१४ ।।

सर्वस्य चाहम् हृदि सन्-निविष्-टो,
मत्-तस् स्मृतिर्-द्-ज्ञानम-पोहनम् च ।
वेदैश्-च सर्वै-रह-मेव वेद्-यो,
वेदान्त-कृद्-वेद-विदेव चाहम् ।। १५-१५ ।।

द्-वा-विमौ पुरुषौ लोके, क्-क्षरश्-चा-क्-क्षर एव च ।
क्-क्षरस् सर्वाणि भूतानि, कूटस्थोऽ-क्-क्षर उच्-यते ।। १५-१६ ।।

उत्तमह् पुरुषस्-त्वन्-यह्, परमात्मे-त्युदा-हृतहा ।
यो लोक-त्-त्रयमा-विश्-य, बिभर्-त्य-व्-व्यय ईश्वरहा ।। १५-१७ ।।

यस्मात्-क्-क्षर-मतीतोऽह,-म-क्-क्षरादपि चोत्-तमहा ।
अतोऽस्मि लोके वेदे च-प्, प्रथितह् पुरुषोत्तमहा ।। १५-१८ ।।

यो मामे-वम-सम्मूढो, जानाति पुरुषोत्तमम् ।
स सर्व-विद्-भजति माम्, सर्वभावेन भारत ।। १५-१९ ।।

इति गुह्-यतमम् शास्-त्र,-मिदमुक्तम् मयानघ ।
एतद्-बुद्-ध्वा बुद्-धिमान्-स्यात्,-कृत-कृत्-यश्-च भारत ।। १५-२० ।।

ॐ तत्-सदिति
श्रीमद्-भगवद्-गीतासु उपनिषत्-सु ब्रह्-मविद्-यायाम् योगशास्त्रे
श्रीकृष्णार्जुनसंव्वादे पुरुषोत्तमयोगो नाम पञ्चदशोऽध्यायहा ।। १५ ।।